

je v případě nezbytí za každou cenu, i stát tudíž nutno chrániti proti hrabivosti dodavatelů, využívajících způsobem, v §u 7 lichevního zákona naznačeným, jeho tísně. Že též uplynutí doby dvou let po ukončení války nevyklučuje trestného využívání mimořádných poměrů, válkou přivoděných, dokazuje nejlépe okolnost, že se zákonodárná moc viděla nucena, ještě zákonem z 18. března 1921, čís. 129 sb. z. a n., předpisy na potírání lichvy značně přiosměřit. Prohlášení zástupce eráru, že se erár poškozovým necítí, jest bezvýznamno pro řešení otázky viny, jelikož toto osobní mínění spolusmluvníka nevyklučuje, že cena požadovaná nemohla býti objektivně zřejmě přemrštěnou, o čemž rozhodovati jest soudu, zákon pak nemá za účel, chrániti jen jednotlivého smluvníka, nýbrž spotřebitelstvo vůbec proti škodlivým účinkům jednání pachatelova na tvoření ceny dotyčného druhu předmětu potřeby.

Čís. 1153.

Předražování (zákon ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n.).

Trestnost pachatelovu vylučuje i zaviněná nevědomost předpisů, zakládajících trestní zodpovědnost dle zákona lichevního, třebaš byl pachatel povinen je dle svého povolání znáti.

(Rozh. ze dne 10. března 1923, Kr I 236/22.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost státního zastupitelství do rozsudku lichevního soudu při zemském trestním soudě v Praze ze dne 10. prosince 1921, jímž byla obžalovaná podle §u 259 čís. 3 tr. ř. sprostěna z obžaloby pro přečin dle §u 11 čís. 4 zákona ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n.

Důvody:

Soud lichevní zjistil sice, že objektivně jest zjištěným jednáním obžalované splněna skutková podstata pletich, sprostil však obžalovanou z obžaloby, jednak upíraje pletichám těm způsobilost, stupňovati ceny předmětů potřeby, jednak nemaje prokázáním, že obžalovaná, neznající předpisů, vylučujících volný obchod obilím a mlýnskými výrobky, vědomě do pletich se pustila a byla si vědoma toho, že její jednání jest způsobilé stupňovati cenu předmětu potřeby. Výrok rozsudku, že pletichy nebyly způsobilými, stupňovati cenu předmětu potřeby, a že si toho obžalovaná nebyla vědoma, napadá stížnost z důvodu §u 281 čís. 5, 9 a) tr. ř. Než netřeba zabývati se otázkou, pokud tyto výtky zmateční stížnosti jsou důvodny. Neboť přečin pletich dle §u 11 čís. 4 lichevního zákona předpokládá po stránce subjektivní nejen vědomí pachatelovo, že činnost jeho je způsobilou, stupňovati ceny předmětu potřeby, nýbrž i vědomí nedovolenosti dotyčného jednání. Výrok rozsudku, vědomí to u obžalované vylučující, zmateční stížnost sice rovněž napadá, ale jen po stránce hmotněprávní, dovozujíc, že jest lhostejno, zda obžalovaná dotyčné předpisy skutečně znala čili nic, ježto dle svého zaměstnání jako obchodnice byla povinna, by je znala, a jejich neznalostí nemůže se dle

§u 233 tr. zák. omlouvati. Avšak tohoto předpisu tr. zák. nelze se s úspěchem dovolávati, ježto vědomí, rozsudkem vyloučené, tvoří podstatný předpoklad, by v jednání obžalované pletichy ve smyslu §u 11 čís. 4 lichevního zákona vůbec mohly býti spatřovány. I výroku rozsudku, že se obžalovaná, obchodujíc obilninami, pustila do pletich, možno rozuměti jen tak, že vykonala skutek, který byl pouštěním se do pletich, kdyby právě jeho nedovoleností bývala si vědoma. Když obžalovaná nevěděla, že provozuje obchod nedovolený, nemůže se toto obchodování označiti pouštěním se do pletich ani tehdy, když nevědomost obžalované měla původ svůj v kulposní neznalosti předpisů, jež dle svého povolání znáti byla povinna. Zmateční stížnost není tedy způsobitou, by správnost sprostujícího výroku dle §u 11 čís. 4 lichevního zákona vyvrátila, i bylo ji v tomto směru zavrhnouti.

Čís. 1154.

Předražování (zákon ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n.).

Zákon o válečné lichvě nepozbyl účinnosti dnem 22. června 1921, jímž dle mírové smlouvy versailleské ze dne 28. června 1919 skončil se stav válečný.

»Jiným zbožím« ve smyslu §u 13 lich. zák. jsou i předměty potřeby.

(Rozh. ze dne 10. března 1923, Kr II 77/22.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalované do rozsudku lichevního soudu při krajském soudě v Mor. Ostravě ze dne 20. prosince 1921, jímž byla stěžovatelka uznána vinnou přečinem podle §u 13 zákona ze dne 17. října 1919 čís. 568 sb. z. a n.

Důvody:

Zmateční stížnost dovozuje, uplatňujíc zmateční důvod čís. 9 písm. a) §u 281 tr. ř., že zjištěná činnost stěžovatelky nezakládá skutkové podstaty přečinu §u 13 zákona o válečné lichvě, jelikož i okurky, které stěžovatelka vnucovala osobě, kupující brambory, jsou předmětem potřeby a jelikož zákon o válečné lichvě pozbyl dnem 22. června 1921 platnosti. Nelze stížnosti přisvědčiti. Mimořádné poměry poválečné donucovaly, ne-li veškeré spotřebitelstvo, tož alespoň převážnou část jeho, jejímž příslušníkům se nepodařilo, přizpůsobiti své příjmy zcela stoupající drahotě, by spotřebitel nakládal s prostředky, jemu po ruce jsoucími, co nejsporivěji a nejúčelněji a obmezoval se na nákup oněch druhů zboží, jaké považuje za nejvhodnější, nejvydatnější a nejlevnější k ukojení potřeb, dle jeho posudku nejnaléhavějších. Klesající, pomalejší nebo jinak tím stěžovaný odbyt toho neb onoho druhu zboží, na jehož odbytu, zejména po případě rychlém odbytu obchodníku z té neb oné příčiny záleží, sváděl obchodníky, by zvýšili, zejména urychlili odbyt tohoto zboží tím, že prodávali zboží, po němž byla poptávka rozsáhlejší a naléhavější, jen za